

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu**

Opole, dnia 18 stycznia 2011 r.

**Pani
Beata Mally
Dyrektor
Zespołu Placówek Oświatowych nr 3
we Wrocławiu**

LOP- 4101-17-01/2010
P/10/159

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu przeprowadziła kontrolę działalności Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego we Wrocławiu², w zakresie kształcenia i resocjalizacji. Kontrolą objęto okres od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 30 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność MOW w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia kontroli i wynikające z nich oceny częściowe:

1. NIK pozytywnie ocenia, z uwzględnieniem kryteriów legalności i rzetelności, organizację kształcenia i resocjalizacji w MOW, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1.1 MOW jest placówką resocjalizacyjno-wychowawczą dla młodzieży niedostosowanej społecznie lub zagrożonej niedostosowaniem, będącej w normie intelektualnej. Zgodnie z zapisami Statutu nadanego uchwałą nr XXII/1856/04 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 22 kwietnia 2004 r., zadaniem i celem działalności MOW było eliminowanie przyczyn

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., dalej: ustawa o NIK

² dalej: MOW

i przejawów niedostosowania społecznego u wychowanków oraz przygotowanie ich do samodzielnego życia zgodnego z normami prawnymi i społecznymi. Zapisy ww. Statutu odpowiadały wymogom określonym w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu³ z dnia 7 marca 2005 r. w *sprawie ramowych statutów placówek publicznych*⁴.

Realizacja celu i zadań MOW odbywała się poprzez kształcenie w szkołach funkcjonujących w MOW, poprzez zajęcia profilaktyczno-wychowawcze i terapeutyczne oraz w ramach zajęć resocjalizacyjnych prowadzonych w internacie. W skład ośrodka na podstawie uchwały nr XXXVIII/2448/05 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 19 maja 2005 r. wchodziły: Szkoła Podstawowa Specjalna nr 88 dla Niedostosowanych Społecznie oraz Gimnazjum Specjalne nr 44 dla Niedostosowanych Społecznie. W latach 2007-2010 w MOW prowadzono zajęcia dydaktyczne w trzech klasach (pierwszej, drugiej i trzeciej) gimnazjum oraz w klasie piątej i szóstej szkoły podstawowej.

Według danych przekazywanych w ramach Systemu Informacji Oświatowej⁵ na dzień 31 marca, 10 września oraz 30 września każdego roku badanego okresu, MOW kształcił od 67 do 96 wychowanków. Stwierdzono, że dwukrotnie (w dwóch spośród dziewięciu sprawozdań), tj. wg stanu na dzień 10 września 2007 r. oraz na dzień 10 września 2008 r. do SIO, wbrew art. 8a ustawy o SIO, wprowadzono dane o liczbie wychowanków w wielkościach wyższych od stanu ewidencyjnego odpowiednio o 14 i 25 osób. Podane liczby (84 i 96) były zgodne natomiast z limitami miejsc w ośrodku. W wyjaśnieniu ww. rozbieżności sekretarz MOW, sporządzająca sprawozdania i wprowadzająca dane do systemu, podała, że nie wiedziała wówczas, że do SIO należy wprowadzać dane odpowiadające stanom ewidencyjnym, lecz kierowała się chęcią zachowania zgodności sprawozdań z danymi arkuszy organizacyjnych.

Stwierdzone różnice pomiędzy stanem ewidencyjnym a danymi przekazanymi do SIO na 10.09.2007 r. i 10.09.2008 r. nie spowodowały zawyżenia naliczanych kwot z tytułu subwencji oświatowej, gdyż zgodnie z zasadami naliczania subwencji oświatowej jej wysokość określana jest na podstawie sprawozdań SIO wg stanu na dzień 30 września roku poprzedzającego.

1.2. W okresie 2009-2010 (I półrocze) do MOW niedoprowadzono 34 skierowanych nieletnich, z tego 20 w 2009 r. i 14 w I półroczu 2010 r. We wszystkich przypadkach ówczesny dyrektor MOW dopełnił obowiązku określonego w § 4 ust. 4 rozporządzenia MENiS z dnia 26 lipca 2004 r. w *sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym oraz młodzieżowym ośrodku socjoterapii*⁶ i przekazał właściwemu staroście dokumentację tych nieletnich, powiadomił o tym zdarzeniu Sąd Rodzinny oraz Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie⁷. Stwierdzono jednak, że w odniesieniu do 13

³ dalej: MENiS

⁴ Dz. U. Nr 52, poz. 466

⁵ dalej: SIO - system działający na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 lutego 2004 r. o *systemie informacji oświatowej*, (Dz. U. Nr 49, poz. 463 ze zm.)

⁶ Dz. U. Nr 178, poz. 1833, dalej *rozporządzenie w sprawie zasad kierowania*.

⁷ obecna nazwa - Ośrodek Rozwoju Edukacji, dalej: Centrum

nieletnich niedoprowadzonych w 2009 r. (65 %) działania te podjęto od 29 do 51 dni po upływie 3-miesięcznego okresu niedoprowadzenia, natomiast w kolejnym roku czynności te podejmowano po upływie od 2 do 22 dni od tego okresu.

Badanie 30 przypadków nieusprawiedliwionych nieobecności wychowanków MOW w wymiarze ponad 8 tygodni wykazało, że dokumentacja nieletnich, stosownie do § 12 rozporządzenia w sprawie zasad kierowania, przekazywana była do Centrum, a informacje o tym fakcie przekazywane były do organów obowiązanych do kontroli obowiązku szkolnego lub nauki. Stwierdzono jednak, że działania w odniesieniu do pięciu nieletnich (12,5 %) podejmowano po upływie od 41 do 87 dni od daty powiadomienia sądu rodzinnego o nieobecności wychowanków trwającej dłużej niż 8 tygodni. W ocenie NIK ww. czynności winny być wykonywane niezwłocznie, gdyż ich długotrwałość powodowała, że decyzje o wykreśleniu wychowanków z ewidencji MOW zapadały z opóźnieniem, skutkiem czego wolne miejsca w ośrodku nie były wykorzystywane. W wyjaśnieniu przyczyn powyższego, zarówno dyrektor MOW, jak i sekretarz MOW wskazywali, iż wynikało to z próśb o wstrzymanie się z odesłaniem akt wychowanka kierowanych podczas rozmów przez policję, sądy i jednostki samorządu terytorialnego oraz – w odniesieniu do nieobecnych ponad 8 tygodni – próśb sądów i rodziców o nieskreślanie wychowanków, a także brak w MOW osoby mogącej zastąpić sekretarza w wykonywaniu tych czynności podczas jego nieobecności.

2. NIK pozytywnie ocenia, z uwzględnieniem kryteriów legalności i rzetelności, kształcenie wychowanków prowadzone w MOW, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości.

2.1. Zajęcia edukacyjne w MOW odbywały się w ośmiu salach lekcyjnych, pracowni komputerowej, w bibliotece i w czytelní. Warunki w tych pomieszczeniach, w ocenie NIK, dawały możliwość bezpiecznego i higienicznego pobytu uczniów w szkole oraz prowadzenia zajęć, zgodnie z § 2 rozporządzenia MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁸. Urządzenia higieniczno-sanitarne były utrzymane w czystości i w stanie pełnej sprawności technicznej. Klasy zostały wyposażone w meble (ławki, krzesła, szafki), tablice, przybory do pisania. Pomieszczenia szkoły, w tym w pokój wicedyrektora, pokój nauczycieli wychowania fizycznego, magazyn szkolny wyposażono w materiały opatrunkowe i apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy, a nauczyciel prowadzący zajęcia wychowania fizycznego posiadał przeszkolenie w zakresie udzielania takiej pomocy, zgodnie z § 21 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. W szkole w sposób wyraźny i trwały oznaczono drogi ewakuacyjne. Stwierdzono natomiast, że w szkole nie umieszczono w widocznym miejscu planu ewakuacji, co naruszało § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia, co wyjaśniono zdjęciem planu przed malowaniem.

W badanym okresie prawidłowo w MOW zrealizowano obowiązek kontroli obiektów szkolnych, określony w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Stwierdzono jednak, że wbrew § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia protokoły z ww. kontroli nie

⁸ Dz. U z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny

były przekazywane do organu prowadzącego. W wyjaśnieniu przyczyn powyższego zaniechania były dyrektor MOW wskazał brak wiedzy o konieczności takiego postępowania.

2.2. Liczebność uczniów w klasach gimnazjum i szkoły podstawowej w okresie objętym kontrolą wahała się od 7 do 13 osób (wg stanów na koniec roku szkolnego). Wynikało to ze specyfiki MOW, do którego kierowanie i skreślanie uczniów odbywa się w ciągu całego roku szkolnego, co skutkowało zmianami liczebności uczniów w klasach.

Wychowawcy (33 osoby) prowadzący zajęcia w roku szkolnym 2009/2010 posiadali kwalifikacje zgodne z wymaganiami określonymi w § 15 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 12 marca 2009 r. w *sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli*⁹. Spośród 17 nauczycieli zatrudnionych w ww. roku szkolnym, 11 osób posiadało kwalifikacje określone w art. 9 ust. 1 ustawy Karta nauczyciela¹⁰ i §16 rozporządzenia MEN w *sprawie kwalifikacji nauczycieli*, dwie osoby, stosownie do § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w *sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych*¹¹, posiadały skierowanie od biskupa diecezjalnego do nauczania religii w MOW, a w odniesieniu do czterech nauczycieli Dyrektor MOW posiadał, stosownie do zapisu art. 10 ust. 9 ustawy Karty Nauczyciela, zgodę Dolnośląskiego Kuratora Oświaty na ich zatrudnienie pomimo braku wymaganych kwalifikacji z zakresu resocjalizacji.

Plany doskonalenia zawodowego nauczycieli i wychowawców w MOW odpowiadały § 6 rozporządzenia MENiS z dnia 29 marca 2002 r. w *sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego ds. oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków*¹². Uwzględniały one potrzeby nauczycieli i wychowawców prowadzących zajęcia w MOW, którzy podnosili swoje umiejętności i kwalifikacje uczestnicząc w szkoleniach, kursach i studiach podyplomowych. Zakres i charakter tych zajęć odpowiadał rodzajowi czynności podejmowanych przez ich uczestników w MOW.

2.3. W każdej ze szkół MOW w latach szkolnych 2007/2008, 2008/2009 i 2009/2010 zostały ustalone szkolne plany nauczania, o których mowa w § 3 rozporządzenia MENiS z dnia 12 lutego 2002 r. w *sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych*¹³. Wymiar zajęć ustalony w szkolnych planach nauczania odpowiadał wymiarowi określonemu w załącznikach do ww. rozporządzenia. W szkolnych planach nauczania, zgodnie z § 3 ust. 5 ww. rozporządzenia, uwzględniono również zajęcia socjoterapeutyczne dla uczniów.

⁹ Dz. U. z 2009 r. Nr 50, poz. 400, dalej: rozporządzenie MEN w sprawie kwalifikacji nauczycieli.

¹⁰ j.t. Dz. U. z 2006, Nr 97, poz. 674 ze zm.

¹¹ Dz. U. Nr 36, poz. 155 ze zm.

¹² Dz. U., Nr 46, poz. 430.

¹³ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

Wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne do nauki historii (przedmiotu objętego szczegółowym badaniem) odpowiadało wymogom określonym w stosowanym programie nauczania tego przedmiotu. W objętym szczegółowym badaniem Gimnazjum stosowano do nauczania przedmiotów programy i podręczniki dopuszczone przez MEN. Uczniowie MOW posiadali także dostęp do wszystkich podręczników stosowanych w MOW. Podręczniki znajdowały się w na stanie ewidencyjnym biblioteki szkolnej i były udostępniane uczniom. Ich ilość zabezpieczała potrzeby w tym zakresie.

W badanym okresie uczniowie MOW przystępowali do egzaminów gimnazjalnych, z których uzyskiwali średnio w poszczególnych częściach od 11,7 do 25,8 punktów, na 50 punktów możliwych do uzyskania. Wyniki egzaminów gimnazjalnych dla uczniów MOW mieściły się w staninie wyników od 2 do 4, czyli w staninie wyników od bardzo niskich do niżej średni. Były to wyniki niższe od średnich wyników w województwie dolnośląskim, które mieściły się w staninie 5 (średni), nie odbiegały natomiast od wyników w innych placówkach tego typu na terenie województwa dolnośląskiego. Dyrektor MOW oraz Wicedyrektor ds. dydaktyczno-wychowawczych, niską liczbę punktów uzyskiwanych przez uczniów MOW na egzaminach gimnazjalnych, wyjaśnili zaległościami i deficytem szkolnym w edukacji wcześniejszej, przybywaniem uczniów do MOW w trakcie roku szkolnego, oraz nie uwzględnianiem przez egzaminy zewnętrzne specyfiki szkolnictwa specjalnego dla niedostosowanych społecznie.

3. NIK pozytywnie ocenia, z uwzględnieniem kryteriów legalności i rzetelności, działania mające na celu resocjalizację wychowanków w MOW.

W latach 2007-2010 liczebność grup wychowanków oraz liczba wychowawców przypadająca na pojedynczą grupę wypełniały wymagania określone w § 20 ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia MENiS z dnia 7 marca 2005 r. w *sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach*¹⁴. W MOW, zgodnie z wymogiem § 20 ust. 4 ww. rozporządzenia, realizowano indywidualne programy pracy z wychowankami, a Zespół wychowawczy do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków i badania zasadności ich dalszego pobytu w MOW realizował zadania wymienione w § 19 ust. 2 rozporządzenia.

Wychowankowie ośrodka brali udział w zajęciach specjalistycznych (indywidualnych lub grupowych) z zakresu terapii pedagogicznej, zajęć psychoedukacyjnych, socjoterapeutycznych, profilaktyki społecznej i resocjalizacji, a także w zajęciach sportowych, turystycznych, rekreacyjnych oraz kulturalno-oświatowych w wymiarze co najmniej czterech godzin tygodniowo. Tym samym spełnione były wymogi § 18 rozporządzenia w *sprawie zasad działania placówek publicznych*. Zajęcia te rzetelnie dokumentowano w dziennikach zajęć wychowawczych. Wychowankowie brali także udział w terapii Biofeedback (EEG) będącą profesjonalnym treningiem mózgu w celu poprawy jego funkcjonowania. Zajęcia te w trakcie roku szkolnego dokumentowano w dziennikach zajęć wychowawczych (prowadzonych dla każdej grupy), dziennikach zajęć dydaktyczno-

¹⁴ Dz. U. Nr 52, poz. 467 ze zm., dalej: rozporządzenie w *sprawie zasad działania placówek publicznych*

wyrównawczych oraz dziennikach psychologa i pedagoga. Podczas przerw w nauce szkolnej zajęcia dokumentowano w dziennikach zajęć wakacyjnych. Dzienniki zawierały elementy wymienione w § 9, 10 i 18 *rozporządzenia MENiS z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji*¹⁵.

W MOW w całym roku kalendarzowym, w tym także w okresie przerw w nauce oraz w nocy, zapewniano opiekę nad wychowankami w wymiarze odpowiadającym wymogom § 21 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych*.

4. NIK ocenia pozytywnie, z uwzględnieniem kryteriów legalności, gospodarności i rzetelności, wydatki poniesione na funkcjonowanie MOW, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości.

W latach 2007-2010 (do 31 sierpnia 2010 r.) wydatki MOW (bieżące i majątkowe) wyniosły łącznie 12 633, 25 tys. zł, z tego 2 668,2 tys. zł w 2007 r., 3 335,28 tys. zł w 2008 r., 3 875,72 tys. zł w 2009 r. oraz 2 754,05 tys. zł w 2010 r. Środki te wydatkowano w sposób prawidłowy, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. W okresie tym z tytułu subwencji oświatowej MOW otrzymał od Miasta Wrocław (organu prowadzącego) na funkcjonowanie 11 127, 44 tys. zł, z tego w kolejnych latach: 3 490,55 tys. zł, 3 542,22 tys. zł, 4 094,67 tys. zł. Dodatkowo MOW otrzymał środki finansowe z dotacji celowej z budżetu państwa na zakup oprogramowania wraz z oprzyrządowaniem do prowadzenia interaktywnych lekcji w kwocie 36,32 tys. zł oraz środki z organu prowadzącego w kwocie 56,45 tys. zł przeznaczone m.in. na wycieczki, obozy, zajęcia na lodowisku, dofinansowanie zakupu podręczników, na olimpiady i konkursy, promocje zdrowia i profilaktykę.

W ramach trzech dotacji celowych z budżetu państwa na wsparcie działalności MOW (program pn. *Bezpieczna i przyjazna szkoła*) ośrodek otrzymał w badanym okresie 667,21 tys. zł, z tego 281,52 tys. zł w 2007 r., 280,72 tys. zł w 2008 r. i 104,97 tys. zł. w 2009 r. Badanie wykorzystania środków pochodzących z dwóch największych dotacji (z 2007 i 2008 roku), wykazało, iż środki wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem i w prawidłowych wysokościach. Stwierdzono jednak, iż w ramach zamówienia publicznego na zakup mebli szkolnych i biurowych w 2007 r., przeprowadzonego w trybie zapytania o cenę, dokumentację przetargową prowadzono w sposób nierzetelny, brak bowiem było potwierdzenia przekazania zaproszenia do złożenia ofert oraz potwierdzenia przekazania Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia do co najmniej pięciu dostawców, tym samym brak było potwierdzenia dopełnienia przez zamawiającego obowiązku określonego w art. 71 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo Zamówień Publicznych*¹⁶ (w dokumentacji znajdował się wykaz pięciu firm, bez potwierdzenia przekazania im ww. dokumentów, z których oferty złożyły dwie).

¹⁵ Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm.

¹⁶ j.t. Dz. U. z 2007 r., Nr 223, poz. 1655 ze zm. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Rzetelne prowadzenie baz danych o liczbie wychowanków w ramach SIO.*
- 2. Niezwłoczne podejmowanie czynności odsyłania dokumentacji wychowanków, którzy nie zostali doprowadzeni do MOW w terminie 3 miesięcy od daty wskazania, oraz których czas nieusprawiedliwionej nieobecności od powiadomienia sądu przekroczył 8 tygodni.*
- 3. Rzetelne prowadzenie i przechowywanie dokumentacji z zamówień publicznych.*
- 4. Umieszczenie w widocznym i łatwo dostępnym miejscu planu ewakuacji szkoły.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

C:\Documents and Settings\prfed\Dane aplikacji\Microsoft\Szablony